

NASTAVNA PRIPREMA ZA SAT "ALLAH ŽELI DA SE POMAŽEMO"

Faruk HAJDAREVIĆ

JU Druga osnovna škola Gračanica
hajdarevicfaruk@gmail.com

SAŽETAK: Ovaj rad tematizira nastavnu pripremu za sat Islamske vjeronauke u osnovnoj školi. Priprema sadrži odrednice same nastavne jedinice, mikroartikulaciju nastavnog sata s detaljnim smjernicama i objašnjenjima u uvodnom, glavnom i završnom dijelu. Uvodni dio sadrži uvertiru i psihološku pripremu za obradu novog gradiva, vodeći računa o osvrtu i ponavljanju prethodno obrađenog, te povezivanju s novim u jednu cjelinu. U glavnom dijelu planirana je obrada novog sadržaja, imajući u vidu jedinstvo svih subjekata nastave, ciljeva i zadataka, nastavnih metoda, oblika rada, te podjednaku zastupljenost svih učenika u radu korištenjem nastavnih sredstava i materijala u nastavi. U ovom dijelu predviđen je samostalan rad učenika u grupama vezan za navedenu nastavnu jedinicu. Završni dio će sublimirati obrađeno gradivo u cjelinu s intencijom postizanja očekivanih ishoda učenja. Kroz analizu i diskusiju o sadržaju obrađenog gradiva i samostalnih radova učenika, istaći će se jedinstvo ciljeva i zadataka ovog nastavnog sata. Usaglašeni zaključci bi se trebali manifestirati kroz svakodnevno ponašanje učenika.

Ključne riječi: Islamska vjeronauka, nastavna priprema za sat, osnovna škola

Odrednice nastavne jedinice

Nastavni predmet: Islamska vjeronauka

Nivo: Osnovna škola

Razred: Peti

Nastavna jedinica: "Allah želi da se pomažemo"

Tip sata: Obrada novog sadržaja

Cilj nastavnog sata: Navikavanje učenika na međusobno pomaganje drugima u svojoj sredini, socijalizacija učenika, humanizacija međusobnih odnosa, kreiranje pozitivne klime u razredu za učenje i vladanje. Kod učenika razvijati samopouzdanje, empatiju, samokritičnost i uvažavanje drugih.

Zadaci nastavnog sata:

- **Dubovni:** (spoznaja Allaha dž.š., Njegove milosti, prisustva i svemoći)
Podsticanje učenika na dobroćinstvo drugima i uzajamnu pomoć, te spoznaja Božije milosti i prisustva kroz rezultate međusobnog pomaganja;
- **Obrazovni:** (formiranje pojmova, predstava i zakonitosti)
Upoznavanje učenika sa samostalnim istraživanjem i učenjem, usvajanje osnova i normi islamskog ponašanja;
- **Odgojni:** (razvoj navika, interesa, pogleda na svijet, osobina ličnosti)
Navikavanje učenika na lijep islamski ahlak – način ponašanja;

- **Funkcionalni:** (razvoj sposobnosti, vještina, misaonih operacija)
Razvijanje intelektualnih i motoričkih sposobnosti učenika, razvijanje osjećaja za zajedništvom i pružanje različitih vrsta podrške i pomoći drugima.
- Nastavne metode:** a) razgovor, b) izlaganje, c) demonstracije, d) rad na tekstu, e) pitanja i odgovori, f) praktični radovi, g) diskusija, h) grafički radovi
- Nastavni oblici:** a) individualni, b) grupni, c) rad u parovima, d) frontalni
- Nastavna sredstva:** a) udžbenik, b) radna sveska, c) tabla, d) kreda, e) listići, f) projektor, g) laptop, h) makazice, i) papir u boji

Korelacija s drugim predmetima:

- **Bosanski jezik:** rad s tekstem i analiza, film, diskusija, formulisanje rečenica s jasnim i preciznim porukama, razgovor
- **Likovna kultura:** crtanje simbola, rad s papirom u boji
- **Čas odjeljenske zajednice:** socijalizacija učenika i humanizacija međusobnih odnosa

Ishodi učenja:

- Kognitivno područje: Prepoznaje prihvatljiva ponašanja, ista usvaja i primjenjuje.
- Psihomotoričko područje: Samostalno usvaja nastavne sadržaje, proširuje svoje znanje, te formira stavove u skladu sa svojim sposobnostima, interesima i uvjerenjima stečenim na osnovu zaključaka i mišljenja iz obrađenog gradiva.
- Afektivno područje: Predstavlja svoje stavove, teži ka rješavanju problema i izražava spremnost za saradnju, pozitivno djeluje na sredinu u kojoj živi.

U svakoj sredini postoje osobe kojima je pomoć potrebna, kao što u školama postoje učenici s posebnim potrebama ili imaju potrebu za pomoć drugih. Oni imaju poteškoće u savladavanju nastavnog sadržaja, s poteškoćom čitaju i pišu ili ne prepoznaju sva slova, često imaju poremećaj pažnje zbog čega ometaju druge učenike u nastavi. Zbog toga nailaze na barijere kod drugih učenika koji nemaju takvih poteškoća u učenju i vladanju. Ishodi učenja mogu biti da se navedenoj skupini učenika pruži pomoć i podrška u učenju, vladanju i socijalizaciji, te kreiranje pozitivne klime u razredu i humanizacija međusobnih odnosa, kako bi prevladali poteškoće s kojima se suočavaju.

Mikroartikulacija nastavnog sata**Uvodni dio (5-10 minuta)**

Prije početka rada pripremiti klupe i stolice za grupni nastavni oblik. Čas počinjemo Euzubillom i Bismillom i dovom "Rabbi zidni ilma". Ukratko se

podsjecamo posljednje lekcije i djelimično ostalog gradiva vezanog za nastavnu jedinicu koja će se obrađivati, koja se ujedno najavljuje. Kroz jasno postavljena pitanja, učenici se uključuju u temu o kojoj će biti govora na času. Oni će ujedno biti psihološka priprema za obradu novog sadržaja. Pitanja¹ se tiču ahlaka (islamskog ponašanja) koji čini sastavni dio života u vjeri i ona glase ovako:

1. Od čega se sastoji život u vjeri? *Život u vjeri se sastoji od vjerovanja, praktikovanja i islamskog ponašanja.*
2. Šta čini islamsko ponašanje? *Islamsko ponašanje čini dobročinstvo, pravednost, iskrenost, povjerljivost...*
3. Koja naša djela Allah dž.š. voli? *Allah dž.š. najviše voli ona djela kojima najviše koristimo našoj sredini.*

Nakon pitanja i odgovora, slijedi najava nastavne jedinice na tabli i bilješka naslova u radne sveske.

Glavni dio (25-30 minuta)

Učenik/ca koji ima poteškoće zbog zaostajanja u gradivu, imat će zadatak da pokuša pročitati tekst "Allah želi da se pomazemo" na stranici 70. iz udžbenika Islamske vjeronauke za 5. razred. Nakon pokušaja, neko od učenika koji nema takvih poteškoća će nastaviti sa čitanjem. Poslije teksta slijedi diskusija, razgovor i analiza teksta kroz sljedeća pitanja:

1. Šta Omer želi u priči, a šta ga sprečava u ispunjenju te želje? *Omer želi da mu otac popravi bicikl, a sprečavaju ga svakodnevnim poslovima i obavezama.*

2. Kako je majka reagirala na njegov problem? *Majka očekuje od Omera strpljenje i pomaganje ocu u tom poslu.*
3. Da li je Omer shvatio važnost pomaganja drugima? *Da, kada je vidio kolika je važnost pomaganja drugima.*
4. Zašto Allah dž.š. želi da ljudi koji žive zajedno pomažu jedni drugima? *Zato što time stiču Njegovu milost i zadovoljstvo.*
5. Šta ste naučili iz ove priče? *Da je svakome potrebna pomoć u određenoj situaciji.*
6. Da li se vama nekada desila slična situacija? *Naravno. Obostrano su bili zadovoljni oni kojima se pomaže i oni koji pomažu.*

Poslije pročitano g teksta, pomoću multimedijalnih sredstava prikazuje se kratak film o dobročinstvu "Dobro se dobrim vraća". Slijedi emotivna pauza, reakcija i komentari, a potom i diskusija. Diskusija će biti vođena tako da se kroz interakciju s učenicima podstakne na empatiju, humanost i solidarnost prema onima kojima je pomoć potrebna. Sagledavajući potrebe i želje takvih, učenici će svojim postupcima i dobročinstvom sticati korisne navike i takvim ponašanjem izgrađivati svoju pozitivnu i društveno prihvatljivu osobnost. Kroz diskusiju će se doći do zaključaka. Isti će se prezentirati na tabli, na sljedeći način:

Izgled table

Nakon prepisivanja s table u radne sveske, učenici će s nastavnikom

ALLAH DŽ.Š. ŽELI DA SE POMAŽEMO

1. Allah, dž.š. nam je poklonio brojne blagodati i stalno nam pomaže.
2. Allah, dž.š. voli da pomazemo jedni drugima. Kada pomazemo drugima, iskazujemo našu dobrotu i plemenitost.
3. Uzvišeni Allah kaže: "Jedni drugima pomazite u dobročinstvu, bogobožnosti i čestitosti!" (El-Ma'ida, 2)
4. Muhammed a.s. kaže: "Niko neće od vas biti vjernik, sve dok ne bude želio svom bratu (muslimanu/ki) ono što želi i sebi."

Vrste pomoći:

1. Materijalna pomoć
2. Emocionalna pomoć
3. Socijalna – društvena pomoć
4. Duhovna pomoć
5. Zdravstvena pomoć

¹ Očekivani odgovori učenika su napisani italikom.

kroz pitanja i diskusiju doći do zaključka o tome kome je najpotrebnija pomoć u njihovom okruženju, odnosno u razredu ili školi.

Upute učenicima za samostalan rad

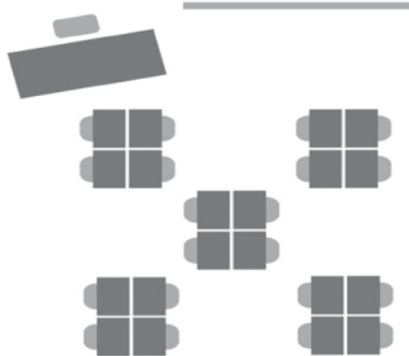
- Nastavnik će kroz jasne upute i instrukcije dati zadatak za samostalan rad učenika.
- Učenici će raditi podijeljeni u grupe. Istaknut će pomoć i podršku koji su potrebni nekome, tako što će napisati jasne i precizne poruke na papiru u boji s nacrtanim simbolima i odgovarajućim bojama. Simboli će asociirati na ljubav, mir, toleranciju, radost, podršku, pomoć...
- I grupa će na žutom papiru nacrtati Sunce i napisati poruke radosti i vedrine = npr. u nacrtanom Suncu napisati: Sretno, Puno uspjeha...
- II grupa će na plavom papiru napisati poruke i nacrtati simbole mira i tolerancije = npr. u nacrtanom oblačiću napisati: Računajte na nas...
- III grupa će na crvenom papiru napisati poruke i nacrtati simbole ljubavi = npr. u nacrtanom srcu napisati: Volimo te, Puno nam značite...
- IV grupa će na zelenom papiru napisati iskrene poruke i nacrtati simbole podrške = npr. u nacrtanom listu napisati: Iskrene i srdačne želje u svemu...

- V grupa će na bijelom papiru ispisati želje i nacrtati simbole za pomoć = npr. u nacrtanom cvijetu napisati: Uvijek neko misli na vas...

Članovi grupa će se potpisati pored nacrtanih simbola i napisanih poruka. Grupe mogu brojati od tri do šest učenika, zavisno od ukupnog broja u odjeljenju. Ukoliko bude poteškoća u pronalaženju ideja, učenici će ih savladati kroz potrebne instrukcije i podršku nastavnika.

U svakoj grupi učenici će međusobno podijeliti svoja zaduženja, s tim da će jedan od njih imati ulogu izvještača ili glasnogovornika. Kada grupa završi s radom, glasnogovornik će obavijestiti ostale učenike i nastavnika o završetku i detaljima grupnog rada. Jedan od učenika će pokupiti poruke od grupa i nakon čitanja ih može predati u koverti nekome od učenika kome je pomoć potrebna ili osobi u svojoj društvenoj sredini.

Izgled učionice i raspored učenika u grupama

Završni dio (5-10 min.)

U ovom dijelu nastavnog sata vodi se diskusija s učenicima koji, podsjećajući se gradiva, dobijaju još nekoliko zadataka² kojima se podstiču na međusobnu humanost i solidarnost. Naprimjer:

1. Pronađi rečenicu: "Allah, dž.š., želi da ljudi koji zajedno žive jedni drugima pomažu" i pokušaj objasniti zašto to želi i kakve su koristi od takvog postupanja?
Zato što će im život biti lakši i ljepši, te time postižu dobre odnose i stiču Božiju milost i zadovoljstvo jer žive u miru i slozi.
2. Mogu li nešto popraviti u svom ponašanju od ovog trenutka?
Naravno da mogu učiniti sve da budem bolji prema sebi i drugima.
3. Kakvu korist će imati oni koji nekome pomognu u ime Allaha dž.š.?
Steći će dvostruku nagradu: od Allaha dž.š. i naklonost onih kojima su pomogli.

Pitanja i odgovori će učenike podstaći na razmišljanje i primjenu u svakodnevnom ponašanju.

Za domaću zadaću uraditi jedno dobro djelo u ime Allaha, dž.š., pomoći nekome i ispričati mu kako Allah, dž.š., voli da se pomažemo. Na osnovu takvog iskustva, napisati pismeni sastav "Dobro se dobrim vraća" u radnim sveskama.

² Očekivani odgovori učenika su napisani italikom.

Literatura

(2019) *NPP Islamske vjeronauke za 5. razred*, Sarajevo: Rijaset IZ BiH.
Čatić, R. Pehlić, I. (2004) *Metodika islamske vjeronauke*. Zenica: Islamska pedagoška akademija.

"Dobro se dobrim vraća", online adresa: https://www.youtube.com/watch?v=fx99sIO_uMc
Hadžić, M. (2004) *Buharijina zbirka hadisa, prijevod sa arapskog jezika*.

Sarajevo: El-Kalem.
Korkut, B. (1993) *Prijevod Kur'ana na bosanski jezik*. Zagreb.
Prljača, M. i Halilović, N. (2010) *Vjeronauka 5*. Sarajevo: El-Kalem.

الموجز

إعداد حصة مدرسية بعنوان «الله يريدنا أن نتعاون فيما بيننا»

فاروق حيداريفيتش

يعالج هذا البحث إعداد حصة مدرسية في مادة التربية الإسلامية للمرحلة الابتدائية. ويتضمن الإعداد محددات الوحدة الدراسية ذاتها، وسير الحصة مع إرشادات وتوضيحات في أجزائها، التمهيدي والرئيسي والختامي. يتضمن الجزء التمهيدي مدخلا واستعداد نفسيا لمعالجة مادة جديدة، مع لفت الانتباه إلى مراجعة المادة السابقة وربطها مع المادة الجديدة في وحدة متكاملة. وفي الجزء الرئيسي تتم معالجة المضمون الجديد، مع مراعاة وحدة جميع عناصر الدرس والأهداف والوظائف، والطرق التدريسية، وصور العمل، والمساواة في نشاط التلاميذ من خلال الاستفادة من كافة الأدوات والمواد التدريسية. وفي هذا الجزء يمنح التلاميذ فرصة العمل المستقل في مجموعات لهذه الوحدة الدراسية. أما الجزء الختامي فيلخص المادة المعالجة كلها بقصد تحقيق نتائج التعليم المرجوة. ومن خلال تحليل ومناقشة مضمون المادة المعالجة وعمل التلاميذ المستقل، تتأكد وحدة الأهداف والوظائف في هذه الحصة المدرسية. وينبغي للاستنتاجات المتفق عليها أن تتجلى عبر سلوكيات التلاميذ اليومية.

ال كلمات الرئيسية: التربية الإسلامية، إعداد الحصة المدرسية، المدرسة الابتدائية.

Summary

PREPARATION FOR A TEACHING CLASS
"ALLAH WANTS US TO HELP EACH OTHER"

Faruk Hajdarević

This article presents a preparation for the class of Islamic Religious Studies in primary school. The preparation contains outlines of the teaching unit, micro-articulation of the teaching class with a detailed instructions in introductory, main and final part respectively. Introduction contains opening and a psychological preparation for new teaching content with a short recapitulation of previously learnt contents and making a link between the two. The main part comprises of the new teaching unit, keeping in mind the unity of all the subjects of the teaching class, aims and goals, methods, forms and equal engagement of all the students using all the teaching tools and materials. This part plans for individual work of students in groups related to the teaching unit. The final part will summarise all into one comprehensive unit with intention of achieving the expected goals of learning. Through analysis, discussion and individual work of students the unity of goals and aims of this teaching unit will be emphasised. Conclusions reached here unanimously should be manifested in day to day behaviour of students.

Key words: Islamic Religious Studies class, preparation for the teaching class, primary school